

1. Wrzesień – SZACUNEK DO KAŻDEGO CZŁOWIEKA

*Szanuj każdego człowieka, bo Chrystus w nim żyje.
Bądź wrażliwy na drugiego człowieka, twojego brata (siostrę).*

/Sł. Boży STEFAN KARDYNAŁ WYSZYŃSKI,
ABC SPOŁECZNEJ KRUCJATY MIŁOŚCI/

- Szacunek do osoby
- Szacunek do życia nienarodzonych
- Poszanowanie godności ludzkiej
- Szacunek do działań zgodnych z sumieniem
- Prawo do odmowy postępowania niezgodnego z sumieniem
- Uszanowanie rodziców i starszego pokolenia, wychowawców
- Wychowanie dziecka w godności osoby
- Poszanowanie ducha – przeciwdziałanie zgorszeniu
- Wychowanie do poszanowania ciała ludzkiego
- Szacunek do pracy bliźniego
- Uszanowanie godności pracownika
- Szacunek do członków wspólnoty lokalnej i narodowej
- Poszanowanie życia osób niepełnosprawnych i upośledzonych
- Poszanowanie osób o odmiennych poglądach
- Szacunek do wyznawców innych religii
- Współczesne formy zniewolenia osoby

Czytania:

J 13,34-35 ³⁴ Przykazanie nowe daję wam, abyście się wzajemnie miłowali tak, jak Ja was umiłowałem; żebyście i wy tak się miłowali wzajemnie. ³⁵ Po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali».

Lk 6,31-33 ³¹ Jak chcecie, żeby ludzie wam czynili, podobnie wy im czyńcie! ³² Jeśli bowiem miłujecie tych tylko, którzy was miłują, jakąż za to dla was wdzięczność? Przecież i grzesznicy miłość okazują tym, którzy ich miłują. ³³ I jeśli dobrze czynicie tym tylko, którzy wam dobrze czynią, jaka za to dla was wdzięczność? I grzesznicy to samo czynią.

Mt 7,12 Wszystko więc, co byście chcieli, żeby wam ludzie czynili, i wy im czyńcie! Albowiem na tym polega Prawo i Prorocy.

Mk 12,29-31 ²⁹ Jezus odpowiedział: «Pierwsze jest: Słuchaj, Izraelu, Pan Bóg nasz, Pan jest jeden. ³⁰ Będziesz miłował Pana, Boga swego, całym swoim sercem, całą swoją duszą, całym swoim umysłem i całą swoją mocą. ³¹ Drugie jest to: Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego. Nie ma innego przykazania większego od tych».

1Kor 8,9-13 ⁹ Baczcie jednak, aby to wasze prawo [do takiego postępowania] nie stało się dla słabych powodem do zgorszenia. ¹⁰ Gdyby bowiem ujrzał ktoś ciebie, oświeconego "wiedzą", jak zasiadasz do uczyta bałwochwalczej, czyżby to nie skłoniło również kogoś słabego w sumieniu do spożywania ofiar składanych bożkom? ¹¹ I tak to właśnie "wiedza" twoja sprowadziłaby zgubę na słabego brata, za którego umarł Chrystus. ¹² W ten sposób grzesząc przeciwko braciom i rażąc ich słabe sumienia, grzeszycie przeciwko samemu Chrystusowi. ¹³ Jeśli więc pokarm gorszy brata mego, przenigdy nie będę jadł mięsa, by nie gorszyć brata.

Tb 4,13-16 A teraz, dziecko, kochaj swoich braci i nie wynoś się w sercu swoim nad twych krewnych ani nad synów, ani nad córki twego narodu i wybierz sobie z nich żonę, ponieważ w pysze jest

wiele zepsucia i niegodziwości, a w próżniactwie ubytek i wielka bieda. Albowiem próżniactwo jest matką głodu. ¹⁴ Zarobku jakiegokolwiek człowieka, który by pracował u ciebie, nie zatrzymuj do jutra, a wypłacaj natychmiast. A jeśli będziesz służył Bogu, On tobie odplaci. Uważaj na siebie, dziecko, we wszystkich swoich czynkach i bądź dobrze wychowany w całym swoim postępowaniu! ¹⁵ Czym sam się brzydzisz, nie czyn tego nikomu! Nie pij wina aż do upicia się i niech pijaństwo nie idzie z tobą w drogę! ¹⁶ Udzielaj twego chleba głodnemu, a szat swoich użyż nagim! Ze wszystkiego, co ci zbywa, dawaj jałmużnę, a oko twoje niech nie będzie skąpe, gdy ją dajesz.

818 Tych, którzy rodzą się dzisiaj we wspólnotach powstałych na skutek rozłamów i "przepajają się wiarą w Chrystusa, nie można obwiniać o grzech odłączenia. A Kościół katolicki otacza ich braterskim szacunkiem i miłością... Usprawiedliwieni z wiary przez chrzest należą do Ciała Chrystusa, dlatego też zdobi ich należne im imię chrześcijańskie, a synowie Kościoła katolickiego słusznie ich uważają za braci w Panu".

1738 Wolność wypełnia się w relacjach międzyludzkich. Każda osoba ludzka, stworzona na obraz Boży, ma prawo naturalne, by była uznana za istotę wolną i odpowiedzialną. Wszyscy są zobowiązani do szacunku wobec każdego. *Prawo do korzystania z wolności* jest nieodłącznym wymogiem godności osoby ludzkiej, zwłaszcza w dziedzinie moralności i religii. Prawo to powinno być uznane przez władze świeckie oraz chronione w granicach dobra wspólnego i porządku publicznego.

1782 Człowiek ma prawo działać zgodnie z sumieniem i wolnością, by osobiście podejmować decyzje moralne. "Nie wolno więc go zmuszać, aby postępował wbrew swojemu sumieniu. Ale nie wolno mu też przeszkadzać w postępowaniu zgodnie z własnym sumieniem, zwłaszcza w dziedzinie religijnej".

1789 Oto niektóre zasady, które stosują się do wszystkich przypadków: - nigdy nie jest dopuszczalne czynienie zła, by wynikało z niego dobro; - "złota zasada": "Wszystko... co byście chcieli, żeby wam ludzie czynili, i wy im czyńcie!" (Mt 7, 12); - miłość zawsze przejawia się w szacunku dla bliźniego i jego sumienia: "W ten sposób grzesząc przeciwko braciom i rażąc ich... sumienia, grzeszycie przeciwko samemu Chrystusowi" (1 Kor 8,12). "Dobrą jest rzeczą... nie czynić niczego, co twego brata razi, gorszy albo osłabia" (Rz 14, 21).

2199 Czwarte przykazanie jest wyraźnie skierowane do dzieci, określając ich relację do ojca i matki, która jest najbardziej powszechna. Dotyczy również związków pokrewieństwa z innymi członkami rodziny. Domaga się okazywania czci, miłości i wdzięczności dziadkom i przodkom. Obejmuje wreszcie obowiązki uczniów względem nauczycieli, pracowników względem pracodawców, podwładnych względem przełożonych, obywateli względem ojczyzny oraz tych, którzy nią rządzą lub kierują. Przykazanie to wskazuje i obejmuje obowiązki rodziców, opiekunów, nauczycieli, przełożonych, urzędników państwowych, rządzących, wszystkich tych, którzy sprawują władzę nad drugim człowiekiem lub nad wspólnotą osób.

2219 Szacunek synowski sprzyja harmonii całego życia rodzinnego; obejmuje on także *związki między braćmi i siostrami*. Szacunek wobec rodziców opromienia całe środowisko rodzinne. "Koroną starców - synowie synów" (Prz 17, 6). "Z całą pokorą i cichością, z cierpliwością, znoście siebie nawzajem w miłości" (Ef 4, 2).

2228 W okresie dzieciństwa szacunek i życzliwość rodziców przejawiają się przede wszystkim w trosce i uwadze, jaką poświęcają oni wychowywaniu swoich dzieci, *zarządzaniu ich potrzebom materialnym i duchowym*. W miarę wzrastania dzieci ten sam szacunek i to samo poświęcenie skłaniają rodziców do wychowywania ich do prawidłowego używania rozumu i wolności.

2237 *Władze polityczne* są zobowiązane do poszanowania podstawowych praw osoby ludzkiej. Powinny w sposób ludzki służyć sprawiedliwości, szanując prawa każdego, zwłaszcza rodzin i osób potrzebujących. Prawa polityczne związane z życiem obywateli mogą i powinny być przyznawane zgodnie z wymaganiami dobra wspólnego. Władze publiczne nie mogą ich zawiesić bez uzasadnionej i odpowiedniej przyczyny. Korzystanie z praw politycznych ma na celu dobro wspólne narodu i wspólnoty ludzkiej.

2276 Osoby, których sprawność życiowa jest ograniczona lub osłabiona, domagają się szczególnego szacunku. Chorzy lub upośledzeni powinni być wspierani, by mogli prowadzić, w takiej mierze, w jakiej to możliwe, normalne życie.

2295 Badania lub doświadczenia przeprowadzane na istocie ludzkiej nie mogą uzasadniać czynów samych w sobie sprzecznych z godnością osób i z prawem moralnym. (...) Przeprowadzanie doświadczeń na istotach ludzkich jest nie do pogodzenia z godnością osoby, szczególnie jeśli ma ono miejsce bez wyraźnej zgody danej osoby lub osób uprawnionych.

2407 W dziedzinie gospodarczej poszanowanie godności ludzkiej domaga się praktykowania cnoty *umiarkowania*, by panować nad przywiązaniem do dóbr tego świata, cnoty *sprawiedliwości*, by zabezpieczyć prawa bliźniego i dać mu to, co mu się należy, oraz *solidarności*, według "złotej zasady" i szczodrości Pana, który "będąc bogaty, dla nas stał się ubogim, aby nas ubóstwem swoim ubogacić" (2 Kor 8, 9).

Katechizm Kościoła Katolickiego, art. 818,1738, 1782, 1789, 2199, 2219, 2228, 2237, 2276,2407

Pallottinum, Poznań
1994

Wybrane fragmenty z nauczania Prymasa:

SPOŁECZNA KRUCJATA MIŁOŚCI

„**O** tę odnowę oblicza ziemi zabiegamy wszyscy. Zabiegał o nią Sobór Watykański II i my w Polsce w czasie Wielkiej Nowenny, a zwłaszcza wtedy, gdy odnawialiśmy Akt oddania się Matce Najświętszej w macierzyńską niewolę za wolność Kościoła w świecie i w naszej Ojczyźnie. O tę odnowę zabiegamy i dzisiaj, ale musi to być odnowa w duchu Bożym, Duch Święty, Duch Miłości, **prawdziwa Społeczna Krucjata Miłości musi przeniknąć wszystkie nasze codzienne sprawy, życie osobiste, rodzinne, domowe, społeczne, zawodowe, gospodarcze, narodowe i polityczne. Całe nasze życie ma być wypełnione duchem miłości Bożej. Wtedy dopiero nastąpi prawdziwa odnowa oblicza ziemi.**”

S. WYSZYŃSKI, Przedziwne drogi Boże. 200 rocznica koronacji Matki Bożej, Miedniewice, 14 V 1967, w: tenże, KiPA, t. 26, s. 274, W.

SZACUNEK DO CZŁOWIEKA

„**Ł**ad moralny w dużym stopniu zależy od tak zwanego moralnego awansu, czyli postępu człowieka. Kościół nieustannie poucza, że najważniejszą potrzebą życia społecznego jest **należyty szacunek dla człowieka i to – każdego człowieka**. Jeżeli mówi się o Ojcu Niebieskim, który jest Miłością, że On pierwszy nas wszystkich umiłował, to znaczy, że On patrzy na każdego człowieka z wielką miłością i szacunkiem. A miłość do człowieka jest tak wielka, że – jak mówią nam księgi święte – „uczynił go mało mniejszym nawet od samych aniołów, chwałą i cziłą go otoczył” (Ps 8,6).

Mieć świadomość, że człowiek jest ogromną wartością w życiu narodu i państwa, że przerasta wszystko, bo jest nieśmiertelny – znaczy wiedzieć, jak się z człowiekiem obchodzić. Dlatego **zachowanie szacunku dla człowieka, obrona jego podstawowych praw, to najważniejsze zadanie w każdej wspólnocie – w rodzinie, w narodzie, w państwie i w Kościele**. Kościół uczy nas tej prawdy, gdy każe nam śpiewać podczas Mszy świętej wyznanie wiary w Chrystusa, który „dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zastąpił z nieba, i za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się Człowiekiem”. **Oto punkt szczytowy naszej wysokiej godności**. Głęboka wiara, że Jezus przyszedł na ten świat dla nas i dla naszego zbawienia, dla zbawienia każdego człowieka, nie wyłączając nikogo, musi głęboko rzutować na nasze codzienne życie i współżycie.

Nie od dziś, nie od wczoraj, nie od dziesiątek lat, ale od początku swego istnienia Kościół uczy nas głębokiego szacunku dla ludzi. **Jeśli ten szacunek będzie zachowany, wówczas człowiek będzie szanowany w pracy, w życiu społecznym i obywatelskim**. A to w konsekwencji prowadzi do pokoju społecznego.

Szacunek dla człowieka nie jest następstwem jakiejś uchwały, czy prawa ustanowionego przez ludzi. Pochodzi on z samego nadania Bożego. Od Boga bierzemy prawo poszanowania osoby ludzkiej, dziecka Bożego, prawo do uznawania i zachowania wszystkich naszych praw. Im bardziej będą one uszanowane, tym pewniej w naszym życiu i współżyciu zapanuje pokój społeczny.

Wielcy ludzie tego świata, którzy pracują nad zachowaniem pokoju i odbywają różne zjazdy, aby naradzać się nad tym, jak utrzymać w świecie pokój, powinni pamiętać, że pokój społeczny rodzi się przez poszanowanie podstawowych praw człowieka i obywatela. Nie zależy on od takich czy innych uchwał. Zależy od pokoju w sercach, w rodzinie, w narodzie i w państwie.”

S. WYSZYŃSKI, *Fortes in fide*. Uroczystość pięciolecia erygowania Diecezji Koszalińsko-Kołoobrzeskiej, Słupsk, 26 VI 1977, w: tenże, KiPA, t. 58, s. 76-77, Cz.

GODNOŚĆ CZŁOWIEKA

„Człowiek współczesny musi przede wszystkim widzieć Ojca swojego, którego ma w niebie, który jest Miłością. Musi wiedzieć, że jest Jego dzieckiem, a dzięki temu zrozumieć swoją wysoką, wielką godność. To musi być pierwszym punktem współczesnego programu politycznego na dzisiejsze czasy nie tylko w Ojczyźnie naszej, ale we wszystkich narodach i państwach. Trzeba głosić wielką godność człowieka i umieć jej bronić, trzeba wychowywać człowieka i we wszystkich szkołach, na wszystkich poziomach, w rodzinie, w świątyni, w przedszkolu, w szkole podstawowej, licealnej i we wszystkich wyższych uczelniach uczyć o wysokiej godności każdego człowieka. Każdemu należy się pełny szacunek i koło każdego trzeba chodzić tak delikatnie i oględnie, jak Bóg przez swojego Syna, chodzi w miłości około zbawienia człowieka.”

S. WYSZYŃSKI, *Wy jesteście świątynią Boga*. Kazanie do wiernych. Uroczystość konsekracji kościoła, Milanówek, 29 V 1965, w: tenże, KiPA, t. 20, s. 267-268, W.

RATUJMY DZIECI...

„Przywróćmy matce należy jej w społeczeństwie szacunek, przestańmy jej dokuczać, zacznijmy pomagać. Niech szczególnie kobiety bezdzietne uszanują tajemnicę powołania macierzyńskiego. Przestańmy usprawiedliwiać wygodnictwo ludzi unikających potomstwa. Doceńmy ofiarność rodzących matek i ich zasługi dla rodziny i Narodu. Obrońmy je przed bezmyślnymi i samolubnymi lalkami, które same nic nie pozostawią po sobie Narodowi i jeszcze złośliwymi opiniami usiłują ośmieszyć pełne poświęcenia rodzicielki Narodu.

Zacznijmy urabiać opinię na rzecz takiego wyposażenia pracujących ojców rodzin, abym matki licznych dzieci nie musiały dorabiać do uposażenia mężów, zostawiając dzieci bez żadnej opieki. W wypadku, gdy nie da się uniknąć zatrudnienia matek, wyręczajmy je w posłudze domowej, otoczmy opieką osamotnione dzieci walęśające się po ulicach miast, gdy ich matki pracują na chleb.

Chore dziecko w rodzinie, w sąsiedztwie, w kamienicy, niech będzie otoczone troską wszystkich sąsiadek, a ich cierpiące matki – wsparte otuchą, pomocą materialną, opieką i modlitwą.”

S. WYSZYŃSKI, „Ratujmy dzieci”. Wezwanie Prymasa Polski na XXVI Tydzień Miłosierdzia, Warszawa, 8 IX 1970, w: tenże, KiPA, t. 35, s. 144-145, Cz..”

***

„Gdy widzimy dzieci upośledzone, kalekie, czy niedorozwinięte, budźmy dla nich szacunek. Wychowujmy nasze zdrowe dzieci do poszanowania niedoli ludzkiej. Uczmy je, aby odnosiły się do wszystkich dzieci, zwłaszcza młodszych od siebie, słabszych, biedniejszych, z miłością i uczynnością, aby chętnie śpieszyły im z pomocą, dzieliły się swoimi radościami i dziecięcym mieniem, starając się wszystkich rozradować. Ileż rzetelna miłość chrześcijańska i prawe człowieczeństwo zdolają znaleźć sposobności, aby pośpieszyć dzieciom z pomocą, poprawić ich dolę, ułatwić wejście w trudne życie i przynieść radość, której tak bardzo potrzebują !

Niech wzruszą się nasze serca nad wielką rzeszą dziecięcą, która smagana jest biczami nieodpowiedzialnej publicystyki, upowszechniającej zły obyczaj społeczny, przeciwny obronie życia

ludzkiego. **Niech wszyscy staną w obronie człowieczeństwa, aby nie było zniekształcone powołanie rodzicielstwa.**

Miejmy litość nad samymi sobą, aby nie zastępować woli życia w naturze ludzkiej podstępny knowaniem przeciwko wezwanym przez Stwórcę do życia. Miejmy litość nad naszym Narodem, któremu trzeba nowych pokoleń dzieci, jeśli ma się ostać na ziemi, wyzwolonej z rąk najeźdźców. Chciejmy patrzeć w przyszłość naszych dziejów, których może nie być, gdy dziś nie narodzą się przyszłe pokolenia. (...)

Niech się poruszają serca nasze litością, miłością i współczuciem. Niech przez całą Polskę przejdzie odważny głos: rzecz święta – dziecię Boga, rodziny, Narodu! Krew z krwi i kość z kości naszej!

Jak ongiś Chrystus stanął w obronie dzieci, tak my dziś wołamy do całej Polski: **dopuszczcie dziatkom przyjść na Boży świat i nie zabraniajcie im żyć, albowiem do nich należy Królestwo Niebieskie, przyszłość Kościoła i Narodu.**”

S. WYSZYŃSKI, „Ratujmy dzieci”. Wezwanie Prymasa Polski na XXVI Tydzień Miłosierdzia, Warszawa, 8 IX 1970, w: tenże, KiPA, t. 35, s. 146-147, Cz.

SZACUNEK W RODZINIE

„Zasada współdziałania i służby obowiązuje również w rodzinie. Dotyczy rodziców, którzy mają obowiązek troszczyć się o swoje dzieci, pomagać i służyć im. Ale i dzieci mają obowiązek współdziałania z rodzicami, okazując im szacunek, posłuszeństwo i uległość. Dla dobra wspólnoty rodzinnej potrzeba nie tylko ofiarnej służby ojca i matki, ale także współdziałania dzieci, nawet najmniejszych.”

S. WYSZYŃSKI, *Jak pomagać Maryi, pomocnicy Kościoła i narodu. Uroczystość Matki Bożej Częstochowskiej – patronalne święto „Pomocników Maryi”* – Dzień odnowienia Jasnogórskich Ślubów Narodu, Jasna Góra, 26 VIII 1971, w: tenże, KiPA, t. 37, s. 421, Cz.

***

Materialy dodatkowe:

Bp PIOTR JARECKI, *Spoleczna Krucjata Miłości to dekalog miłości konkretnej i stylu życia,*

<https://archwwa.pl/aktualnosci/bp-jarecki-spoleczna-krucjata-milosci-to-dekalog-milosci-konkretnej-i-stylu-zycia/>

Mysząc z Wyszyńskim” nt. „Czas to miłość. Spoleczna Krucjata Miłości” (transmisja online), 20 lutego godz. 18.00.

http://parafiaopatrznoscibozej.pl/aktualnosci/archiwum.%E2%80%9EMy%C5%9B%C4%85c+z+Wyszy%C5%84skim%E2%80%9D+nt+%E2%80%9ECzas+to+mi%C5%82o%C5%9B%C4%87+Spo%C5%82eczna+krucjata+mi%C5%82o%C5%9Bci%E2%80%9D+%28transmisja+online%29_rid,1997.html

MARCIN PRZECISZEWSKI, *Czas to miłość. Wskazania Prymasa Tysiąclecia nadzwyczaj aktualne na czas pandemii,* Gość Niedzielny, nr 36/2020

<https://www.gosc.pl/doc/6234133.Czas-to-milosc-Wskazania-Prymasa-Tysiaclecia-nadzwyczaj>

KS. MARIAN RAJCHEL, *ABC miłości według Prymasa Tysiąclecia,* Wydawnictwo M, 2018.

ANNA RASTAWICKA, *Spoleczna Krucjata Miłości, 50. rocznica ogłoszenia Listu Prymasa Polski Stefana Kardynała Wyszyńskiego na Wielki Post 1967,* Niedziela nr 10/2017, s. 18-19. <https://www.niedziela.pl/arttykul/129624/nd/Spoleczna-krucjata-milosci>

ANNA RASTAWICKA, *Ten zwycięża, kto miłuje,* Mt 5,14. Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego, Warszawa 2019.

PAWEŁ ZUCHNIEWICZ, *ABC Prymasa Tysiąclecia,* <http://www.pawelzuchniewicz.pl/niedziela/385-abc-prymasa-tysiaclecia>

MEDYTACJA

Kroki indywidualnej pracy duchowej

Każdy z nas jest wezwany do poważnego zrewidowania swego życia względem stosunku do osób spotykanych w życiu codziennym. Szacunek do każdego człowieka – to prawdziwie chrześcijańskie

wyzwania. Być wrażliwym na troski innych - oznacza zmianę biegunów w naszym myśleniu, odczuwaniu, zachowaniach. Podejmimy pierwsze kroki na tej drodze:

1. Jak patrzę na osoby mnie otaczające w domu? Czy szukam w nich tylko realizacji swoich oczekiwań? Spróbuj zauważyć problem, z którym nie radzi sobie najbliższa osoba – może współmałżonek, brat, siostra, syn a może wnuk...
2. Zaczynaj słuchać drugiej osoby - pozwól się jej otworzyć... Nie przygniataj swoim gadulstwem innych. Spróbuj rozmawiać bez emocji o sprawach, w których masz inny pogląd. Nie podnoś głosu w miarę trudności argumentowania.
3. Szanuj czas innych. Co to znaczy w twoim życiu? Z czego musisz zrezygnować, by ktoś mógł na ciebie liczyć? Podaruj systematycznie swój czas starszym osobom lub dzieciom. Nie wytykaj później, jak się poświęcasz wobec „ważniejszych spraw”.
4. Staraj się świadczyć innym pomoc w sposób dyskretny – tak, by nie odczuli tego jako upokorzenia konieczności korzystania ze wsparcia.
5. Nieś dużo uśmiechu i jasnego spojrzenia, nawet gdy dostrzeżesz własną biedę. Pokora jest najlepszą doradczynią.